

ПРО ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ЛІТНЬОЇ ПРАКТИКИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКОГО ВУЗУ

Постановка проблеми. Велике значення для формування художника має літня практика. Після двосеместрової напруженої аналітично-копіювальної роботи і роботи над академічними постановками в приміщенні майстерні студенти переходять у відкрите середовище, де зорозово спілкуються з іншими об'єктами, стають більш розкутими, вільними, роблять замальовки, пишуть етюди, збирають матеріал для виконання майбутніх картин. Тому так важливо обрати правильний підхід до постановки процесу, зосередитись на магістральному, уникнути типових помилок. Вибудовуючи організаційну схему літньої практики, педагог ураховує всі моменти, допомагає студентам налаштуватися на нові умови, чітко визначає завдання, відкинувши все зайве і не потрібне, що відволікатиме увагу практикантів від головного. Стаття виконана відповідно до плану наукових досліджень Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури.

Мета статті. Сформулювати навчально-методичні рекомендації щодо оптимальної організації літньої практики художників-живописців, враховуючи теоретичні і практичні напрацювання МЖХК НАОМА і особистий шістнадцятирічний досвід педагогічної роботи автора.

Результати роботи. Навчально-творча Майстерня живопису та храмової культури доволі молода, адже створена в структурі Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури в 1994 році і відтоді її очолює професор М. А. Стороженко. Передумовами для її заснування були нові процеси, що відбувались в духовному і культурному житті

українського суспільства в той час. Широке розгортання будівництва нових культових споруд, відновлення вже існуючих, констатували гостру потребу у фахівцях сакрального мистецтва, що будуть здатними на високому професійному рівні створювати як нові релігійні твори у високохудожньому каноні давнього мистецтва, так і здійснювати реставрацію зразків духовної спадщини. Майстерня сповідує світоглядну і стильову ідею бароко, яка синтезує в собі найкращі традиції базової школи Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури і копіювально-релігійну програму (Візантія, бароко) [1]. Враховуючи специфіку завдань Майстерні (це семестрові розробки ескізів іконостасу, копіювання ікон), організується практична робота влітку.

Останні тринадцять років вихованці Майстерні працюють влітку на території Києво-Печерської Лаври. Пленерна практика в цьому унікальному за своєю духовністю історико-архітектурному комплексі, пленері, серед сакральної архітектури, мальовничих краєвидів, розкриває перед студентами неосяжні можливості для збору тематичного матеріалу, робить їх розкутими після напруження робіт в академічній майстерні. Несподівані ритми архітектурних форм, багатоплановий ландшафт, оповитий повітряним серпанком, яскраві рефлекси від осяяної білизни храмів спонукають учнів шукати нові суміші на палітрі, а також різні виражальні засоби в рисунку (туш, перо, розмивка, сепія, олівець).

В організаційному моменті практика базується в будівлі корпусу № 30, в якій розташовані творчі майстерні Київської організації НСХУ. В середині 1990-х тут пустувало одне приміщення і авторові спало на думку перетворити його на головне місце роботи практикантів МЖХК. Ідею переведення літньої творчої праці до цього знакового місця із захватом підтримав керівник Майстерні М. А. Стороженко і ректор НАОМА А. В. Чебикін. В контексті вибору означеного місця не зайвим буде також підкреслити значущість безперервності традиції, оскільки майстерня на першому поверсі, яку наразі займає молодь МЖХК НАОМА, має славу історію, адже тут працювали лаврські іконописці, а згодом у ній знайшов останній творчий притулок відомий український художник-бойчукіст Кирило Гвоздик [2].

Студенти III, IV і V (за вибором) курсів проходять практику

на території Лаври під керівництвом педагогів Майстерні. Термін практики — 11 тижнів, з яких 5 тижнів студенти працюють під орудою викладача.

Робочий графік продумано і вибудовано таким чином, щоби надати якомога більше умов для вільної праці і можливості студентам повільно адаптуватись до нового середовища. Так, у перший день, керівником практики проводиться ознайомча бесіда щодо історії тридцятиого корпусу Києво-Печерського історико-культурного Державного Заповідника з екскурсією територією і відвідуванням музеїв Декоративного мистецтва, Театрального, Стародруків, Історичної бібліотеки та ін.

Від початку пленеру важливо акцентувати увагу групи на правильній методиці ведення роботи. В рисунку (передбачається 15 рисунків, за основу береться половина, або чверть стандартного аркушу) наголос робиться на виразних архітектурних формах, рясно орнаментованих рослинним і геометричним декором. Студенти мають переосмислювати об'єкт, надавши йому образного звучання, загострювати акцент на кількох деталях, узагальнювати, вибирати головне. Все решта має підпорядковуватись ідеї площини аркуша. Фасади Лаврських церков своїм опорядженням: розписом, картушами, пілястрами, капітелями перегукуються з іконостасами у внутрішньому просторі храму. Вивчаючи їх студент опосередковано пізнає синтез сакрального живопису й архітектури.

Надалі студенти збирають матеріал і роблять замальовки, в яких намічають композиційний і кольоровий лад майбутніх картин, фіксують безпосереднє відчуття і свіжість сприйняття.

Задля накопичення підсобного матеріалу для подальшої праці (особливо дипломної), враховуючи специфіку Майстерні, доцільно виконати кілька малюнків постаті, пов'язаної з архітектурою (наприклад, натурник в стилізованому костюмі на тлі історичних споруд).

Після того, як працюючи над короткочасними етюдами студенти достатньо добре познайомилися з територією Лаври та її околицями, пропонується робота над довгостроковим пейзажем. Його слід виконувати протягом декількох днів, у визначений час, з однаковим при-

родним станом. Зазвичай такий пейзаж містить багато планів, тому лише прискіплива їх проробка, увага до деталей й зав'язування їх у єдине ціле, дозволить довести задум до кінця. Колористичний посыл етюдів робиться на імпресіоністичні та фовістичні традиції.

Стосовно живопису завданням визначається створення тридцяти плернерних етюдів на полотні.

Ефективність засвоєння і користування отриманим плернерним досвідом практикантом потребує з боку керівника систематичного контролю. Він може бути виражений у щоденних індивідуальних консультаціях, загальному перегляді і обговоренні раз на тиждень виставки творів. По завершенні літньої практики студенти представляють на загальний перегляд НАОМА весь напрацьований матеріал, отримуючи три окремих оцінки: за композицію, рисунок, живопис.

Висновки. Літня практика у Лаврі — це не тільки зорове спілкування з об'єктом, а й унікальна можливість зібрати матеріал для дипломного твору. Цьому сприяють літературні пам'ятки, хроніки, описи духовного подвигу святих отців, які спочивають у Лаврських печерах, унікальні колекції парсун, ікон. Враження від несподіваних ритмів архітектурних форм, багатопланових ландшафтів, спостереження за яскравими рефlekсами в природному середовищі спонукають студентів до очищення від стереотипів та розширення кольорової палітри, а також різних виражальних засобів у рисунку.

1. Від школи до храму, або Літопис Майстерні живопису та храмової культури під керівництвом професора М. А. Стороженка. К., 2010.

2. Митці Лаврських майстерень // Contempourt Ukraine. — 2004. — № 3.

Анотація. У статті розглянуто модель організації літньої практики для студентів живописців на прикладі Майстерні живопису та храмової культури НАОМА.

Ключові слова: літня практика, плернер, мистецтво, Майстерня живопису та храмової культури НАОМА.

Аннотация. В статье рассматривается модель организации летней практики

для студентов-живописцев на примере Мастерской живописи и храмовой культуры НАИИА.

Ключевые слова: летняя практика, пленер, искусство, Мастерская живописи и храмовой культуры НАИИА.

Summary. In the article considered the model of organization of summer practice for the student-art-painter on an example of the Workshop of Painting and Temple Culture of the NAVAA.

Keywords: summer practice, plain air, art, Workshop of Painting and Temple Culture of the NAVAA.